

ТЕМА: ПРИНЦИПИ ТА НОРМИ ОБ'ЄКТИВНОГО ПРАВА

Теоретичні питання

1. Принципи права: поняття, ознаки. Види принципів права.
2. Норма права як різновид соціальних норм.
3. Норма права: поняття, ознаки. Класифікація норм права.
4. Співвідношення норм права з іншими соціальними нормами.

Термінологійні завдання

Засвойте визначення таких понять: принцип права, соціальна норма, норма права, гіпотеза, диспозиція, санкція.

Практичні завдання

1. Ознайомтесь із приписами та визначте, у яких із них закріплено норму, а в яких – принципи права? До яких різновидів належать закріплені принципи права?

1. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування без рішення суду не мають права втручатись у здійснення власником повноважень щодо володіння, користування і розпорядження належною йому земельною ділянкою або встановлювати непередбачені законодавчими актами додаткові обов'язки чи обмеження (*ч. 1 статті 154 Земельного кодексу України*).
2. Земельне законодавство базується на: ... в) невтручанні держави в здійснення громадянами, юридичними особами та територіальними громадами своїх прав щодо володіння, користування і розпорядження землею, крім випадків, передбачених законом; г) забезпеченні раціонального використання та охорони земель (*стаття 5 Земельного кодексу України*).
3. Юридичні особи, їх працівники, окремі фізичні особи, професійні обов'язки яких стосуються особистих немайнових прав фізичної особи, зобов'язані утримуватися від дій, якими ці права можуть бути порушені (*ч. 2 статті 273 Цивільного кодексу України*).
4. В Україні визнається і діє принцип верховенства права (*ч.1 ст.8 Конституції України*).
5. Власник має право вчиняти щодо свого майна будь-які дії, які не суперечать закону (*ч. 2 статті 319 Цивільного кодексу України*).
6. Загальними засадами цивільного законодавства є: 1) неприпустимість свавільного втручання у сферу особистого життя людини; 2) неприпустимість позбавлення права власності, крім випадків, встановлених Конституцією України та законом; 3) свобода договору; 4) свобода підприємницької діяльності, яка не заборонена законом; 5) судовий захист цивільного права та інтересу; 6) справедливість, добросовісність та розумність (*стаття 3 Цивільного кодексу України*).
7. Норми Конституції України є нормами прямої дії. Звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується (*ч.3 ст.8 Конституції України*).
8. Зміст та форма кримінального провадження повинні відповідати загальним засадам кримінального провадження, до яких, зокрема, відносяться змагальність сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх

переконливості (п. 15 ч. 1 статті 7 Кримінального процесуального кодексу України).

9. Сторони кримінального провадження мають рівні права на збирання та подання до суду речей, документів, інших доказів, клопотань, скарг, а також на реалізацію інших процесуальних прав, передбачених цим Кодексом (ч. 2 статті 22 Кримінального процесуального кодексу України).
10. Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю (ч.1 ст. 3 Конституції України).

Поясніть, у чому полягає призначення принципів права? Чи можуть принципи права регулювати суспільні відносини?

2. Ознайомтесь із приписами та визначте їхню належність до певного різновиду соціальних норм (норми права, норми моралі, норми релігії, норми політики, корпоративні норми, технічні норми).

1. «Кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом»
2. «Не складайте скарбів собі на землі, де нищить їх міль та іржа, і де злодії підкопуються й викрадають. Складайте ж собі скарби на небі, де ні міль, ні іржа їх не нищить, і де злодії до них не підкопуються та не крадуть»
3. «У разі невиконання вимоги щодо несумісності депутатського мандата з іншими видами діяльності повноваження народного депутата України припиняються достроково на підставі закону за рішенням суду».
4. «При упакуванні в напівтверду упаковку кіпи треба покрити з усіх сторін одним шаром обгорткового паперу та одним шаром пакувальної тканини так, щоб повністю уберегти вміст кіпи від забруднення, псування, втрати зовнішнього вигляду та пом'ятості».
5. «Якщо ти український націоналіст, то пам'ятай про великі дні наших Визвольних змагань; про справу не говори з тим, з ким можна, а з ким треба; ні просьби, ні грозьби, ні тортури, ані смерть не приневолять тебе виявити тайни; змагатимеш до посилення сили, слави, багатства і простору Української Держави».
6. «Працівники повинні: суворо дотримуватися політики конфіденційності компанії; висловлювати свої думки та ділитися інформацією конструктивно та ввічливо; поважати різноманітність точок зору та думок колег».
7. «А ти, коли постиш, намасти свою голову, і лице своє вмий, щоб ти посту свого не виявив людям, а Отцеві своєму, що в таїні; і Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно».
8. «Кожен громадянин України зобов'язаний не заподіювати шкоду природі, культурній спадщині, відшкодовувати завдані ним збитки».
9. «Учасник коаліції депутатських фракцій «За європейську Україну» зобов'язаний неухильно дотримуватися умов Коаліційної угоди, діяти чесно, прозоро, в інтересах держави та суспільства».

10. «Кожен, хто вступає в життя, повинен бути не тільки прекрасним умільцем, майстром, творцем матеріальних цінностей, а й душевною, чуйною, чутливою людиною».
11. «Члени партії "Слуга народу" можуть бути зобов'язані підтримувати та втілювати цілі, принципи і політику партії, які можуть включати певні ідеї, цінності, програми або стратегії».
12. «Щоб дитину дозволено охрестити потрібно, щоб була обґрунтована надія, що вона буде вихована у вірі католицької Церкви, та батьки дали згоду, принаймні один з них, або той, хто їх законно заступає».
13. «Дій лише за тією нормою, яку хочеш бачити універсальним імперативом – нормою для всіх людей і також для тебе... Дій так, щоби завжди ставитися до людей і до себе також – як до мети і ніколи — лише як до засобу».
14. «Захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів є обов'язком громадян України».
15. «Працівники зобов'язані: поважати приватність і особисті межі колег; дотримуватися професійного стилю спілкування; відповідально використовувати ресурси компанії».

3. Ознайомтесь із приписами та встановіть, до яких різновидів належать закріплені у них норми права за такими критеріями: 1) предмет правового регулювання (галузевий критерій); 2) залежно від характеру правового припису, що міститься в нормі (дозвільні, зобов'язальні чи заборонні); 3) за функційною спрямованістю (регуляційні чи охоронні); за субординацією у правовому регулюванні (матеріальні чи процесуальні).

1. Особа, яка володіє предметом застави, зобов'язана, якщо інше не встановлено договором, вживати заходів, необхідних для збереження предмета застави.
2. Свідок має право відмовитися давати показання щодо себе, близьких родичів та членів своєї сім'ї, що можуть стати підставою для підозри, обвинувачення у вчиненні ним, близькими родичами чи членами його сім'ї кримінального правопорушення
3. Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності.
4. Протягом строку дії дисциплінарного стягнення заходи заохочення до працівника не застосовуються.
5. Постановленням суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови – карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.
6. Підприємство може матеріально заохочувати працівників медичних, дитячих, культурно-освітніх, учбових і спортивних закладів, організацій громадського харчування і організацій, що обслуговують трудовий колектив і не входять до його складу.
7. Рекомендувати керівникам підприємств, установ та організацій перенести у порядку і на умовах, установлених законодавством, у 2016 році для працівників, яким встановлено п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями,

робочі дні з понеділка 7 березня на суботу 12 березня; понеділка 27 червня — на суботу 2 липня.

8. Після з'ясування всіх обставин у справі та перевірки їх доказами головуєчий у судовому засіданні надає сторонам та іншим особам, які беруть участь у справі, можливість дати додаткові пояснення чи надати додаткові докази
9. Послуги помічника є оплатними, якщо інше не визначено за домовленістю сторін.
10. Звільняється від кримінальної відповідальності особа, яка вчинила злочин, якщо вона добровільно здала органам влади зброю, бойові припаси, вибухові речовини або вибухові пристрої.
11. Особа звільняється від кримінальної відповідальності, якщо до притягнення до кримінальної відповідальності нею здійснено виплату заробітної плати, стипендії, пенсії чи іншої встановленої законом виплати громадянам.
12. Довічне позбавлення волі не застосовується до осіб, що вчинили злочини у віці до 18 років і до осіб у віці понад 65 років, а також до жінок, що були в стані вагітності під час вчинення злочину або на момент постановлення вироку.
13. Кожен має право на належні, безпечні і здорові умови праці, на заробітну плату, не нижчу від визначеної законом.

Рекомендована література

Базова

1. Рабінович П. М. Основи теорії та філософії права: навч. посібник. Львів, 2021.
2. Луць Л. А. Загальна теорія держави та права: навчально-методичний посібник (за кредитно-модульною системою). Київ, 2013.
3. Крестовська Н.М., Матвеева Л.Г. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: підручник. Київ, 2019
4. Загальна теорія права: підручник /за заг. ред. М. І. Козюбри. К.: Ваіте, 2015.
5. Теорія держави і права : підручник / за ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2020.
6. Загальна теорія права. Академічний курс: підручник / за ред. С. Бобровник. Київ, 2021.